

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Základy společenských věd

Občanská nauka 4. ročník

Demokratické vzdělávání na SPŠ na
Proseku

reg. č.

CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001431

Obsah:	Vazba na ŠVP, charakteristika tématu	3
	Současný stav	4
	Inovace	5-6
	Učební osnovy	7
	Vznik, vývoj, orgány a kompetence EU	8-33
	Zdroje	33

1. Vazba na ŠVP

Charakteristika tématu

Výchova k demokratickému občanství se zaměřuje na vytváření a upevňování takových postojů a hodnotové orientace žáků, které jsou potřebné pro fungování a zdokonalování demokracie. Nejde však pouze o postoje, hodnoty a jejich preference, ale také o budování občanské gramotnosti žáků, tj. osvojení si faktické, věcné a normativní stránky jednání odpovědného aktivního občana.

1.1 Současný stav

Výchova demokratického občana

Charakteristika průřezového tématu

Výchova k demokratickému občanství se zaměřuje na vytváření a upevňování takových postojů a hodnotové orientace žáků, které jsou potřebné pro fungování a zdokonalování demokracie. Nejde však pouze o postoje, hodnoty a jejich preference, ale také o budování občanské gramotnosti žáků, tj. osvojení si faktické, věcné a normativní stránky jednání odpovědného aktivního občana.

Výchova k demokratickému občanství se netýká jen společenskovední oblasti vzdělávání, v níž se nejvíce realizuje, ale prostupuje celým vzděláváním a nezbytnou podmínkou její realizace je také demokratické klima školy, otevřené k rodičům a k širší občanské komunitě v místě školy.

Přínos tématu k naplňování cílů rámcového vzdělávacího programu

K odpovědnému a demokratickému občanství je třeba mít dostatečně rozvinuté klíčové kompetence (komunikativní kompetence, personální a sociální kompetence, kompetence k řešení problémů a k práci s informacemi,...), proto je jejich rozvíjení při výchově k demokratickému občanství velmi významné.

Kromě toho jsou žáci vedeni k tomu, aby:

- měli vhodnou míru sebevědomí, sebeodpovědnosti a schopnost morálního úsudku;
- byli připraveni si klást základní existenční otázky a hledat na ně odpovědi a řešení;
- hledali kompromisy mezi osobní svobodou a sociální odpovědností a byli kriticky tolerantní;
- byli schopni odolávat myšlenkové manipulaci;
- dovedli se orientovat v mediálních obsazích, kriticky je hodnotit a optimálně využívat masová média pro své různé potřeby;
- dovedli jednat s lidmi, diskutovat o citlivých nebo kontroverzních otázkách, hledat kompromisní řešení;

- byli ochotni se angažovat nejen pro vlastní prospěch, ale i pro veřejné zájmy a ve prospěch lidí v jiných zemích a na jiných kontinentech;
- vážili si materiálních a duchovních hodnot, dobrého životního prostředí a snažili se je chránit a zachovat pro budoucí generace.

Obsah tématu a jeho realizace

Výchova k odpovědnému a aktivnímu občanství v demokratické společnosti zahrnuje vědomosti a dovednosti z těchto oblastí:

- osobnost a její rozvoj;
- komunikace, vyjednávání, řešení konfliktů;
- společnost – jednatel a společenské skupiny, kultura, náboženství;
- historický vývoj (především v 19. a 20. století);
- stát, politický systém, politika, soudobý svět;
- masová média;
- morálka, svoboda, odpovědnost, tolerance, solidarita;
- potřebné právní minimum pro soukromý a občanský život.

1.2 Inovace

Při realizaci projektu se chceme zaměřit především na tato témata:

- **ve vytvoření demokratického klimatu školy** (např. dobré přátelské vztahy mezi učiteli a žáky a mezi žáky navzájem);
- v náležitém rozvržení prvků průřezového tématu do jednotlivých částí školního vzdělávacího programu včetně plánované činnosti žáků mimo vyučování;
- v cílevědomém úsilí o dobré **znalosti a dovednosti žáků**, které jsou nezbytně potřebné pro informované a odpovědné občanské a jiné rozhodování a jednání; tyto vědomosti a dovednosti budou žáci nejvíce získávat ve vyučovacích předmětech zaměřených na jazyky, výchovu k občanství, ekonomické předměty a společenskovední vzdělávání, tedy např. v občanské nauce, v základech společenských věd nebo v dějepisu;

- **v promyšleném a funkčním používání strategií výuky**, např. používání aktivizujících metod a forem práce ve výuce, jako je problémové a projektové učení, kooperativní učení, různé diskusní a simulační metody, metody směřující k rozvoji prosociálního chování, k rozvoji funkční gramotnosti žáků (tj. schopnost číst textový materiál s porozuměním, interpretovat jej, hodnotit a používat pro různé účely) atp.;
- v realizaci mediální výchovy.

2. Učební osnovy

Učivo	ŠVP výstupy	Inovace
Evropská unie	Význam a vznik	Historický vývoj
Proces integrace evropských států	Zakládající státy	Rozšiřování EU – chronologický popis
Orgány EU	Nejvýznamnější orgány EU	Kompetence a další doplňující orgány

3. Vznik, vývoj, orgány a kompetence EU

Evropská společenství – vznik, vymezení.

válka, obnova hospodaření, vzorem USA, opona, smlouvy, rozpad, nezáměr o integraci, OECD – Marshallův plán; kontrola Něm.

Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, Evr. soud pro lidská práva, Rada bezpečnosti

ESUO ('51 Pařížská sml.), ESAE, EHS ('57 Římské sml. - ŽP, cla, trh); JEA '86 – bezpečnost, sociální politika; HMU – euro

Evropská unie – vznik, její vymezení.

'93 Maastricht – 2. (zahr. politika) a 3. pilíř (justice); HMU, 97 Amsterdam, Nice – hlasování, soudnictví; EU nemá pr. subj.

smlouvy – přesné úkoly: tvorba společného trhu, HMU, harmonický a trvalý rozvoj hospodaření, vysoká zaměstnanost,

sociální ochrana, rovnoprávnost, neinflace, konkurenceschopnost, ŽP, hosp. soudržnost, solidarita

kritéria pro dosažení cílů: zrušení cel a omezení MO, spol. obch. politika, tvorba vnitřního trhu, spol. politika zem. a rybolovu,

volná HS, sblížení PRP, koordinace politik zaměstnanosti

po přijetí nových členů – tvorba soc. fondu, hosp. a soc. soudržnost, možnost práce jinde, podpora výzkumu a rozvoje,

transevropské sítě, ochrana zdraví obyv., rekreace, vzděl. a výchova, ochrana spotř., energie, civilní obrana, turistika

Vysvětlete princip nadstátnosti.

– org. s vl. svrchovaností, pravomoci; svrchovanost členů omezena, státní moc nevýlučná, nařízení povinná pro čl.

cíl – vytvoření silného celku, společný vývoj, soudržnost a stabilita; problém – rozdílné zájmy

mechanismus – prosazení i proti vůli člena; rozdíl proti ostatním org. – rovnost, dobrovolnost

svrchovanost vyššího stupně – předání ve sml. (vyplývá věcný rozsah)

formy realizace: **nezávisle na členech** – vlastní cíle, zájmy společenství, vůle jak dosáhnout, rozhoduje EK / SD – výklad smluv

v závislosti na členech – vůle tvořena Radou na základě většiny – závazná i pro menšinu

samostatný právní systém nezávislý na jednotlivých členech, rozhodnutí nemohou být v rozporu se zájmy členů;

vzájemná kontrola Komise a Rady

vlastní finanční zdroje - část cel, DPH (nezávisle na členech) + členské příspěvky; 95 mld. €

Evropská komise – složení, proces ustanovení komisařů.

nezávislí na svých státech - aby mohli zastupovat zájmy Společenství => přísaha naprosté nezávislosti
- vázání nepřijímat žádné pokyny od žádného členského státu (mají hájit integrační zájmy);
nezávislost soukromých zájmů - nesmí zastávat jinou fci

volba - členské státy a EP se dohodnou na předsedovi a členské státy s ním pak konzultují své návrhy na komisaře, seznam komisařů schvaluje Parlament a předseda => členové je společnou dohodou jmenují; funkční období 5 let - sladěno s EP

Organizační struktura Evropské komise.

Generální ředitelství (DG) – 24, právní útvary, tlumočnické a konferenční služby, mluvčí, v čele generální ředitelé (ne komisaři)

Generální tajemník - nejvyšší správní úředník Komise, neomezené funkční období, koordinace s ostatními orgány

odborné útvary: vnější vztahy, věda výzkum, průmysl a HS, ekonomika, zaměstnanost a sociální, doprava, ŽP, jaderná bezp.,

telekomunikace, vnitřní trh, regiony, energie, investice, rozpočty, cla a daně, vzdělání, spotřebitel

přístupová jednání; oficiální publikace, rozvojová pomoc

dočasné orgány - mezirezortní skupiny a task forces (skupiny pro jednotlivý účel)

Pravomoci Evropské komise.

iniciativní - předkládání legislativních návrhů a opatření - podklad jednání pro Radu (bez nich nemůže jednat);

svoje může návrhy měnit kdykoliv do usnesení Rady, podává stanoviska a doporučení

výkonné - vydává prováděcí předpisy a vykonává rozhodnutí okolo rozpočtu

kontrolní - kontrola dodržování práva členskými státy i jejich subjekty; při porušení práva zahajuje řízení

kontrola udělování státních podpor podnikům a nad fúzemi podniků

zastupuje Společenství navenek - při jednání se subjekty mezinárodního práva - navazuje a udržuje s nimi styky

vydává každoročně Souhrnnou zprávu o činnosti Společenství - nejméně měsíc před zasedáním Parlamentu

Generální sekretariát – složení, úkoly.

generální inspekce útvarů Komise; právní útvar; útvar mluvčího; tlumočnická a překladatelská služba; statistický úřad; útvar VT

v čele **Generální tajemník**, jmenován Radou jednomyslně; zajišťuje zasedání Rady po technické a administrativní stránce; příprava zasedání, vedení protokolu, zveřejňování dokumentů; spravuje rozpočet Rady a archívy;

Rada EU – složení, pravomoci.

každý stát deleguje jednoho zástupce na ministerské úrovni, který má oprávnění svůj stát zavazovat;

nezasedá trvale, složení dle tématu; předseda - na 6 měsíců, připravuje a řídí práci Rady, svolává schůze, podepisuje akty ...

trojka - minulý, současný a budoucí předseda - musí mezi nimi být jeden z velkých členů; spolupracují v oblasti zahr. politiky

pravomoci - rozhodovací orgán => zákonodárný orgán spolu s EP; může svolávat konferenci o revizi smluv

- dává konečný souhlas s mezinárodními smlouvami uzavíranými jménem Společenství
- může požádat Komisi o provedení šetření, nebo podání návrhu k určité věci
- kvalifikovanou většinou rozhoduje o platech atd. pro členy Rady, Komise, Soudního dvora ...

Hlasování v Radě EU.

jedná vždy za plné účasti, při nepřítomnosti zastupuje náměstek, 321 hlasů, kvalif. většina 232 + 17 států

jednomyslné hlasování - zdržení se nevádí - jde o to aby rozhodnutí nebylo v rozporu s vůlí některého člena

kvalifikovaná - princip váženého hlasování - každý stát má stanovený počet hlasů, souhlas – 72% hlasů

kladné hlasy musí být od států, jejichž podíl na obyvatelstvu EU je větší než 62% + nadpolovičního počtu států

prostá většina - každý stát má 1 hlas; u procedurálních otázek

Výbor stálých zástupců – složení, úkoly, význam.

COREPER - připravuje jednání Rady, na úrovni velvyslanců

COREPER 1 - technické otázky a rozpočet / **COREPER 2** - politické otázky - zahraniční vztahy, institucionální věci

zástupci mají stejné směrnice od svých vlád => pokud dojde k jednomyslnému rozhodnutí, už se to na Radě neprojednává, jenom odhlasuje; možnost vydávat v určitých stanovených případech procesní rozhodnutí

Evropský parlament – složení (volba poslanců, struktura).

má hájit národní zájmy členů; 626 poslanců (max. 732); počet poslanců dle počtu obyvatel; národní volební systémy

poslanec - na 5 let, není jednotný plat - jsou placeni jako poslanci národní; **20 stálých výborů** + dočasné vyšetřovací

předseda a 14 místopředsedů => předsednictvo - mandát 2,5 roku; sekretariát - základní funkce

zasedání - **řádná** - Štrasburk - 1x ročně / **mimořádná** – Brusel / **sekretariát a výbory** - Brusel

nezasedají podle příslušnosti státu, ale k politickému klubu - dnes 8 klubů, nejsilnější evr. socialisté a křesťanští demokraté

Pravomoci Evropského parlamentu.

původně poradní orgán, postupné začlenění do legislativního procesu

1) **spolurozhodovací** - podílí se na rozhodování o aktech sekundárního práva

2) **konzultativní**: a) **právně nezávazná stanoviska** pro Radu

b) **kooperační procedura** - nezávazné, ale Rada si toto musí vyžádat - jinak až neplatnost přijatého rozhodnutí

- značná **politická váha stanovisek** - odklon od stanoviska musí Rada řádně zdůvodnit

3) **rozpočet** - povinné výdaje a nepovinné náklady - EP může udělat změny a ze závažných důvodů odmítnout celý rozpočet

4) **vytvoření nedůvěry Komisi** - celku, pokud není schopná plnit úkoly - návrh min. 1/10 poslanců a přijat většinou všech

5) **interpelace a výroční zpráva Komise** - Komise je povinna odpovídat; **schvalování předsedy a členů Komise**

- vyšetřování vad při implementaci práva Spol. - možno vytvořit i **vyšetřovací výbor** (na žádost ¼ poslanců)

- právo požádat Komisi o vypracování návrhu aktu k nějakému problému

Evropská rada – složení, předmět jednání.

hlavy států nebo vlád a předseda EK, často i MZV a další členové EK; předsedou představitel státu, předsedajícího Radě

přijímá politická rozhodnutí o směřování integrace; řeší politické konflikty, které nevyřeší nižších orgány

řádá zasedání 2x ročně - místo podle státu předsednictví; předkládá zprávu o pokroku dosaženém Unií

Evropská centrální banka – vznik, struktura, úkoly.

1998 – vznik 3. etapa HMU, nahradila EMI; orgány min. 5leté funkční období s nemožností odvolání z politických důvodů

Řídící rada - členové VV a guvernéři CB; zabezp. měnovou politiku a úkoly svěřené ESCB; každý 1 hlas a rozh. prostou většinou

výkonný výbor - prezident ECB, viceprezident, 4 další členové; jmenováni jednomyslně vládami na doporučení Rady EU po konzultaci s EP a Řídící radou na 8 let; Provádí měnovou politiku dle instrukcí Řídící rady a připravuje její zasedání.

koordinace společné měny a kontrola CB, povoluje emisi bankovek v eurozóně; podíly CB na základě HDP a počtu obyvatel EU v letech 1993-97; na zisku či ztrátě se podílejí CB podle podílů; povinnost sestavovat a zveřejňovat výroční zprávy, každoročně provádět audit EUD; nezávislá na org.; nesmí financovat rozpočtové výdaje vlád

úkolem: boj proti inflaci, programy pro stabilitu finančního systému, podpora hosp. politiky Společenství

definovat a vést měnovou politiku Společenství, řídit devizové obchody, spravovat devizové rezervy zúčastněných států, podporovat hladké fungování platebních systémů, operovat na volném trhu

Účetní dvůr – složení, pravomoci.

nemá rozhodovací pravomoc, ale předkládá stanoviska k nakládání s evropským rozpočtem z hlediska legality a hospodárnosti

15 **auditorů** jednomyslně **jmenovaných Radou** na 6 let;

kontrola subjektů, které hospodaří s prostředky Společenství; **každoroční zprávu** schvaluje EP; pomáhá při sestavování rozpočtu

Pomocné orgány (výbory).

Hospodářský a sociální výbor - členové nejsou zástupci **členů**, ale **nezávislí**; jmenováni jednomyslně Radou na 4 roky

různé počty pro jednotlivé státy - různá odvětví, zástupců veřejnosti; **odborné sekce** dle hlavních činností Spol.

konzultován Radou a Komisí - někdy i povinně; může vydávat stanoviska i z vlastní iniciativy

Výbor regionů - voleni, nebo kontrolováni voleným orgánem; zástupci místních a regionálních orgánů; jinak viz. HSV

Výbor zaměstnanosti – Amsterdam; koordinace mezi členy v této oblasti; pomáhá i při přípravě jednání Rady v oblasti

- **členové** - zástupci členských států a Komise

Ombudsman – jmenování, pravomoci.

jmenuje EP; přijímá stížnosti, které se týkají činnosti orgánů (s výjimkou SD), provádí šetření (i z vlastní iniciativy);

orgány povinny poskytnout informace, o které požádá; zjistí-li nesprávnosti, postoupí záležitost orgánu - do 3 měs. stanovisko Ombudsman předá zprávu EP, danému orgánu a informuje stěžovatele

nezávislý; na žádost EP může SD odvolat, nesplňuje-li podmínky pro výkon funkce nebo dopustil-li se závažného prohřešku

Evropská investiční banka – právní subjektivita, úkoly.

orgán s právní subjektivitou; členy jsou členské státy; financování programů; **prostředky: vlastní / z kapit. trhu**

poskytuje nevýdělečné půjčky a záruky pro určité projekty: **rozvoj méně vyvinutých oblastí**

modernizace, vytváření nových pracovních příležitostí, pokud kvůli rozsahu, nebo povaze nemohou být financovány čl. státy

projekty společného zájmu více čl. států, které nemohou být pro svůj rozsah, nebo povahu financovány z čl. států

Evropský soudní dvůr – složení, pravomoci.

15 soudců - vybírání jednotlivými státy z osob, které mohou zastávat nejvyšší soudní **fce** - fční období je 6 let

9 generálních advokátů, předseda - na 3 roky; 3, nebo 5-ti členné senáty

má dbát nad dodržováním práva při **výkladu** a **provádění smlouvy** o ES - interpretací se rozšiřuje na sekundární právo

jednotlivci mohou žalovat jen výjimečně; rozhoduje při odvolání proti rozhodnutí soudu první instance

Řízení před Evropským soudním dvorem.

zahájení podáním písemné žaloby; zveřejnění ve věstníku spol., nemá odkladný účinek, ale SD může odklad zařídít;

předseda SD stanoví soudce zpravodaje, žaloba doručena druhé straně, která se do 1 měs. vyjádří; stanoviska písemná;

stanoví se termín řízení, souběžně se toto jedná i u advokátů

rozhodnutí o průběhu ústního stádia - kdy, jestli před senáty, nebo před plénem, jaké dokazování, jací svědci

zpravodaj přednese popis skutkového stavu, argumenty stran; zakončuje generální advokát, učiní závěry - **návrh na rozhodnutí**

rozhoduje se většinou a opačná stanoviska se v rozsudku neuvádějí; rozhodnutí je konečné bez možnosti odvolání - označeno „C“

Soud prvního stupně – složení pravomoci.

vznik v rámci JEA; **15 soudců** na 6 let; nejsou tu generální advokáti - protože je dvojinstanční; 3 a 5-ti členné senáty

pravomoci - pracovněprávní spory zaměstnanců spol.; spory ze žalob podaných FO (PO);

zvl. spory dle sml. o ESUO - spory o ceny, kvóty ...; VS, odbory, výroba v ocelářském a uhelném provozu

Vymezte právo ES z hlediska: strukturálního, hierarchie norem, obsahového.

hledisko obsahu: **právo institucionální** – složení, pravomoci / **právo materiální** – ucelená odvětví

hl. struktury: tvořeny členy; orgány; smíšené mezinárodní smlouvy vznikající praxí

vnitřní uspořádání (síla norem): **vyšší právní síly** (ústava); **ostatní** – přejímáno orgány, ne státy

Vymezte pojem primární a sekundární právo.

sekundární: vydává Komise (po delegování), tvoří org. EU, nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení, stanoviska

cíle společenství – opatření, nelze jinak, v rámci společného trhu

proporcionalita opatření – nevýhody nesmí převažovat nad výhodami

delegace pravomoci – pravidla, Komisi dává Rada; zasedá častěji, pevně, rychlejší postup, omezená, ze zřizovacích smluv,

podmínky, odvozená pravomoc

formální náležitosti aktů – kdo může podávat, vyjádření stanoviska (příloha), odůvodnění návrhu na němž je přijetí založeno;

akty obsahují odkazy na návrhy a stanoviska, která byla vyžádána

Druhy norem primárního práva.

zakladatelské smlouvy: Římské sml., Úmluva o orgánech, Slučovací smlouva, Maastricht, Amsterdam, přístupové smlouvy

subsidiární (podpůrné) sml.: mezi členy, zakládající sml. někdy předpokládají

akty zástupců členů: přijaty v rámci jednání rady, rozhodnutí zástupců čl. vlád, ne jako org. EU ale jako shromáždění zástupců

revize primárních norem – návrh změny vládou člena nebo komisí, konzultace s EP, ECB na přípravě a přijetí se podílí org. i čl.

součásti smluv: přílohy + protokoly smluv; prohlášení (deklarace) – interpretace, výklad toho kdo přijal sml. – závazný

různé účinky – mezinárodní sml. ve zjednodušené podobě; žádné – politické prohlášení; navrácení pravomoci členským státům

Druhy norem sekundárního práva.

nařízení - platné a aplikovatelné přímo; státy povinny aplikovat a občané se mohou práv z těchto pravidel přímo dovolávat

vnitrostátní akt zakázán, pokud to nařízení nepředpokládá; možné nařízení určení konkrétním subjektům, nebo členskému státu nemusí vyvolávat všude stejné právní následky

směrnice - státy mají v určité lhůtě ve vnitrostátním právu dosáhnout určitého výsledku; neurčuje způsob; ne přímo aplikovatelná - výjimka - stát neupraví nebo bude v rozporu a ustanovení dostatečně určité - právně závazné i pro vnitrostátní subjekty
možnost postihu pro stát, který neprovedl

rozhodnutí - přijata na základě konkrétního článku primárního práva; musí svým adresátům udělovat práva, nebo povinnosti

- závazná pro konkrétní subjekty, kterým adresováno; nejsou pramenem práva - jen ta, která vyplňují mezeru práva (precedenty)

doporučení a stanoviska - často podklad pro jednání 3. subjektu; nejsou závazné, ale členské státy mají k doporučením přihlížet

- pokud je orgán povinen vydat a neudělá to - může být žalován pro nečinnost

Legislativní proces při přijímání aktů sekundárního práva , při spolurozhodování EP.

Komise návrh - vyjádření EP + Rada přijme kvalifikovanou většinou; obě informují EP o důvodech, které je k tomu vedly

Rada – bez EP, ECB; možnost stažení /doplnění; EP přijal, i když se nevyjádří do 3 měsíců

vyjádření Rady ke stanovisku EP do 3 měs. – mlčení je souhlas; stanovisko Rady do EP

EP odmítne – informuje Radu, smírčí výbor, objasnění, účastní se i komisaři, společné stanovisko do 6-ti týdnů;

6 měs. na schválení, jinak nepřijatý (i pokud se nesvolá výbor)

výhrady – schválit do 3 měs., přijmout; nepřijme – smírčí výbor

Dohodový výbor - svolává předseda Rady po dohodě s předsedou EP do 6 týdnů; stejný počet členů Rady a EP

- cílem vytvořit Společný návrh - ten musí být přijat kvalifikovanou většinou

- pokud je Společný návrh schválen musí ho schválit Rada a Parlament do 6 týdnů

Kooperační procedura při přijímání aktů sekundárního práva.

kooperační postup – vyj. EP ale nezávazné; návrh předložen EP a Radě – kvalif. většina, výsledek – EP

Rada si toto stanovisko musí vyžádat - jinak až neplatnost přijatého rozhodnutí; odklon od stanoviska musí Rada řádně zdůvodnit

Publikace aktů sekundárního práva, její význam, účinnost aktů.

publikace sekundárních aktů – **povinně** / **dobrovolně**; věstník, není podmínkou platnosti; účinnost 20 dní po zveřejnění

(pokud není uvedeno jinak); směrnice – od doručení adresátovi

platnost - dnem uvedeným v aktu, nebo 20 dní po přijetí; **nařízení** - povinnost publikovat v Úředním věstníku

směrnice, rozhodnutí - notifikují se adresátům a nemusí se publikovat (v praxi se publikují); neovlivňují platnost, ale pr. účinky

Úloha Evropského soudního dvora – dotváření práva.

soudní rozhodnutí - akt aplikace - individuální právní akt => nemají účinky na třetí osoby

precedenty - mají obecnou část s právním názorem - závazný a součástí řádu => zavazuje nižší soudy, povinny respektovat

úkolem ESD je **ujednotit výklad** evropského práva, **hlavní nástroj** - **prejudiciální řízení**

při výkladu problémy mnohojazyčných verzí aktů; komunitární právo není ucelené, zaplňování mezer provádí ESD

3 směry dotváření: **specifikace** obecných ustanovení; **vyvozování nových pravidel**; **definování obecných pravidel** z PŘ členů

pokud by soud členského státu se rozhodnutím neřídil, bylo by to porušení evropského práva - z judikatury vyplývá, že i když není pravidlo v primárním, nebo sekundárním právu obsaženo, neznamená to, že neexistuje => ESD vlastně deklaruje pravidlo

Postavení obecných právních zásad v systému práva Společenství.

základ v PŘ členů; nemají kodifikovanou formu; nutné společné právní přesvědčení; **společné hodnoty** - ochrana lidských práv

hlavní typy: 1) **základní principy** - lex posterior derogat priori; lex specialis ...

- 2) **principy právního státu** - spravedlnost, sociální spravedlnost, dobré mravy, právní jistoty, zákaz retroaktivity
- 3) **principy odvozené od lidských práv** - zásada právní rovnosti a zákaz diskriminace, ochrana soukromí ...
- 4) **zásady z procesního práva** - např. možnost odvolání v pracovních věcech ...
- 5) **pravidla správního procesu** - otázky neplatnosti právního aktu, odpovědnost za nesprávnou informaci ...
- 6) **zásady pro vyplňování mezer v právu**

Vymezte pojem volný pohyb osob.

ovlivněn fcí spol. trhu, na všechny občany

omezení: vychází z konkrétních skutečností

a) účely veřejného pořádku - musí se týkat základních zájmů spol., omezení pouze na základní chování konkrétních osob

b) veřejné bezpečí a zdraví obyvatel – specifikace chorob

dlouhodobý pobyt – zajištění žití, příjem, nutnost pojištění;

profesní činnost osob – podmínky čl. státu pro výkon + rodinní příslušníci (manželka, děti do 21 nebo vyživované, rodiče);

1. osoby ekonomicky činné (zaměstnanci)

2. nezávisle pracující, zaměstnavatelé

3. poskytování služeb – subjekt má sídlo jinde než kde poskytuje službu:

Volný pohyb pracovníků

- **zákaz diskriminace** - lze se ho dovolávat vůči zaměstnavateli; týká se přístupu k práci, pracovních podmínek, i sociálních výhod

pracovník - 3 kritéria: 1) **podléhá pokynům a dohledu zaměstnavatele**; 2) **vykonává podle těchto pokynů práci** 3) **dostává za to odměnu**

výčet práv:

1) **ucházet se o zaměstnání**; 2) **VP**; 3) **VP** za účelem **zaměstnání**; 4) **VP po ukončení zaměstnání** - ne zamci st. správy

vstup a pohyb na území čl. státu:

a) **právo opustit domovský stát**

b) **právo vstoupit na území jiného čl. státu** - víza jen u rodinných příslušníků, kteří nejsou občany čl. států

c) **právo a povolení k pobytu** (na potvrzení o zaměstnání, u rodinných příslušníků potvrzení o příbuzenství)

- **povolení k pobytu** - na 5 let s automatickým prodloužením; nedobrovolné dočasné přerušení práce nevadí

- lidé pracující méně než 3 měsíce ho nepotřebují

přístup k zaměstnání a podmínky:

rodinní příslušníci - manželka a děti do 21 let a příbuzní obou manželů v přímé vzestupné linii

- požadavek znalosti jazyka není diskriminace

státní služba - jde o zaměstnance, kterým je svěřen výkon státní moci - nejde o všechny osoby, jejichž zaměstnavatelem je stát, nelze vztahovat na zdravotnictví, školství, výzkumné ústavy nevojenské a instituce spravující obchodní služby

Svoboda podnikání

oprávnění: a) **právo podnikat**; b) **právo zřizovat a řídit podniky**

- mají být stejné podmínky jako pro vnitrostátní subjekty

- **povinnosti Rady a Komise** - odbourávání překážek; umožnit příslušníkům jiných čl. států nabývat nemovitý majetek; kontrola

- **společnosti** - založeny podle práva některého čl. státu a mají sídlo na území společenství, zachází se s nimi jako s FO

- **volný pohyb PO** - možnost přenesení sídla - v praxi překážky tvořené podmínkami vnitrostátního práva (ale nelze zakázat)

Charakterizujte pojem služby ve smyslu volného pohybu služeb, vč. specifiky finančních služeb.

činnost průmyslová, obchodní, řemeslná, finanční, telekomunikační, informatika, svobodná povolání; zvl. úprava dopravy

- úkony poskytované za úplatu; nejsou úkony upravené ustanoveními o volném pohybu kapitálu, zboží, a osob

- **typy:** a) **aktivní** - poskytuje službu přes hranice

b) **pasivní** - poskytuje doma zahraničnímu subjektu

c) **smíšené** - poskytuje v cizině, která není domovským státem příjemce

rozlišit: právní subjektivita – je-li někde pobočka = usazení (dodržovat řád)

není pobočka – jednorázová činnost = VPS; pravidelná = usazení

zvláštní pravidla pro určité profese: finance – jiný dozor, nejen B, uznávání licencí, směrnice pro bankovní činnost a CP

první bankovní směrnice - o koordinaci právních předpisů vztahujících se ke zřizování a provozování obch. činnosti bank

druhá bankovní směrnice - kterou se mění a doplňuje první směrnice; **směrnice** o investičních službách v oblasti CP

Omezení práva na podnikání a práva na provozování služeb

1) **vyloučení z účasti na výkonu státní moci**

2) **obecné důvody** - veřejný pořádek, veřejná bezpečnost, ochrana zdraví

3) **kvalifikační předpoklady** - automatické uznávání VŠ diplomů ale zvl. režim medicína a lékárnictví

4) **zvl. pravidla pro výkon některých povolání** - snaha o zajištění kvality;

Vysvětlete význam volného pohybu zboží.

zrušení cel, jednotný sazebník pro 3. země, zákaz daňové diskriminace, uzpůsobení státních monopolů

přehodnocení st. podpor aby se nezvýhodňovaly vlastní podniky (o slučitelnosti podpory rozhoduje EK)

zbo = způsobilé k peněžnímu ocenění a předmětem obchodování (i zem. produkty); **původ** – ve čl. z. nebo výr. ve volném oběhu

výjimky ze zákazu uplatnění kvantitativních opatření – např. národní bohatství; taxativně vymezeny

důvody: ohrožení veř. morálky a pořádku, bezpečnosti, ochrana zdraví a života; ochrana průmyslového a obch. vlastnictví

značka spol.: nenahrazuje známky čl. st., usnadňuje identifikaci; registruje úřad pro harmonizaci JT; spory řeší vnitřní soudy

práva majitele – užívat pro označení, jiný neužívat, zápis na 10 let, lze obnovit, úřad nevyhoví žádosti – odvolat apelačnímu org.

Zákaz ukládání cel a dávek s obdobným účinkem

- závazek cla nezvyšovat a nezavádět nová; **dávky** - nezáleží účel, ale fakt, že jsou vybírány při přechodu hranic

- **podmínky:** 1) **dávka** je vždy **identická** a je **součástí** všeobecného **daňového systému**

2) **ukládáno** vždy **stejným způsobem**

3) **výtěžek neslouží výhradně k podpoře domácí výroby**

- **daně** - vybírány z objektivních důvodů na jednotlivé druhy výrobků, bez ohledu na původ

- **předměty s uměleckou** a pod **hodnotou** - lze omezit, nebo zakázat jejich vývoz, ale nelze na ně uvalit dávky

Zákaz kvantitativních omezení dovozu a opatření s obdobným účinkem

- omezení vyjadřována v **dovozních** a **vývozních kvótách** pro určité období

důvody, pro které je možno zakázat, nebo omezit dovoz a vývoz - veřejný pořádek, veřejná mravnost ...

- kvóty mohou být maskovány jako dovozní a vývozní licence - taky zakázané - i kdyby to byla jenom formalita

- zákaz se týká opatření členských států - i praxe (např. průtahy při vydání atestu, nečinnost orgánů ...)

opatření s obd. účinkem - a) **opatření které rozlišuje domácí** a dovážené zboží

b) **opatření obecné povahy** (pro domácí i dovážené), které omezuje, nebo by bylo možné jiné opatření

- **bez řádného důvodu nemůže** být **bráněno uvedení na trh zboží**, které je vyrobené v jiném čl. státě

=> zákaz opatření, která zavádějí jiný režim pro zboží s původem v čl. zemích

rozšíření důvodů - ochrana spotřebitele, účinnost daňového dozoru, poctivost transakcí, ochrana ŽP, ochrana kulturních zájmů

připuštění regulace trhu, pokud platí jednotná pravidla pro všechny výrobky, pokud obsahem požadavek na přizpůsobení výrobku

Zákaz daňové diskriminace

- vyšší zdanění dovážených výrobků je jako clo

zákaz vyššímu zdanění oproti obdobným výrobkům tuzemským + zákaz vyšších daní na dovoz pro ochranu vlastních výrobků

- týká se i výrobků z 3. států, které se již dostaly na vnitřní trh (již bylo zapláceno clo ...)

- **podobné výrobky** - **uspokojují stejnou potřebu**; někde může být **opodstatněné** a **nemusí mít diskriminační povahu**

Státní monopoly komerční povahy

- instituce, kterou čl. stát významně ovlivňuje dovoz, nebo vývoz mezi čl. státy

- závazek upravit podmínky, aby nedocházelo k diskriminaci mezi příslušníky čl. států pokud jde o podmínky nákupu a odbytu => nemá monopoly rušit, jen zamezit zneužití jejich postavení

Regulace státních podpor

nemusí jít jen o pomoc podniku, ale i spotřebitelům; může se řešit otázka nezaměstnanost, snaha o udržení tradičních odvětví ...

zásah do tržních mechanismů: 1) zvýhodnění daného podniku / 2) podporovány jen domácí podniky
=> omezení dovozu

důsledky: 1) narušení HS / 2) narušování volného pohybu zboží - horší postavení dovozců

znaky podpor: 1) výhoda, kterou by na trhu jinak nezískal, poskytnutá podnikateli od státního orgánu - forma nerozhoduje

3) **ovlivnění obchodu mezi čl.státy** - podpora nikoliv zanedbatelná

4) **narušuje, nebo může narušit soutěž**

5) **zvýhodnění podniku**, nebo **odvětví** => zvýhodnění celé ekonomiky není podpora

6) **rozsah** - takový aby mohla ovlivnit soutěžní prostředí

výjimky: sociální podpory pro **individuální spotřebitele** / **podpory k náhradě škod** z mimořádných událostí

podpory slabších regionů; podpory pro nápravu vážné poruchy v ekonomice; pro rozvoj urč. hosp. oblastí; podpora kultury;

další rozhodnutím Rady - výjimky posuzuje Komise

- **kritéria: podpora rozvoje** v zájmu Společenství jako celku; **nezbytnost; přiměřenost výše a formy**

neoznamované podpory - Komise může dát pokutu a pozastavit vydávání podpor, do konečného rozhodnutí

možnost přezkoumat rozhodnutí Komise Soudním dvorem pro neplatnost aktu

Vymezte pojem volný pohyb kapitálu.

zákaz omezení přechodu hodnot, které nejsou zbožím ani službou; **platby** – transfery, za zboží, investice, devizy, plnění pojištění

směrnice 1988 – liberalizace; celní unie a volný prostor; souvislost s HMU

forma: **peníze; cenné papíry; právo k nějakému majetku**

povolení výjimek - omezení bankovní likvidity, nebo krátkodobého kapitálu velkého rozsahu

Omezení volného pohybu kapitálu

dovolené rozlišování dle místa bydliště, nebo investování; možnost stanovení postupů při ohlašování
PK – admin. a stat. účely

možnost stanovení daňových předpisů a předpisů na dohled nad finančními institucemi; opatření na veř. bezpečnost a pořádek

možnost uplatňovat **ochranná opatření** při pohybu kapitálu z a do 3. států - za výjimečných okolností, pokud je to nezbytné

- z politického opatření EU, při ohrožení měnové a hospodářské unie, max na 6 měsíců, rozhoduje Rada po konzultaci s ECB

1. a 2. Schengenská dohoda – zrušení přepravních dokladů, cedula nic k proclení; kontroly přesunuty z hranic do místa doručení; **specifické kontroly zboží** – nebezpečné, chráněné; namátkově

cizinci povinni přihlásit se k pobytu; Europol, eurozatykač – předání, odsouzení a trest pouze v 1 státě

Ženevská úmluva + statut uprchlíka; navazuje **evropský protokol** – každý stát povinen vyřešit žádost; propojení policie do sítě

výkonný výbor pro Sch. dohodu – návrhy a projednání opatření pro provádění dohod; prováděcí předpisy – součástí práva

Charakterizujte institut občanství EU.

zavedeno Maastrichtem, obdobné jako státní, právní svazek občan – společenství

práva: volný pohyb, volit + být volen, výkon fci, nárok na právní pomoc (není-li náš konzul), petiční právo, ombudsman

- **petiční právo** - petice předkládají přímo občané ve věcech, které spadají do působnosti Společenství

- **ombudsman** - pro stížnosti subjektů na činnost orgánů - zpracována a předložena orgánu, který musí odpovědět do 3 měsíců a ombudsman pak podá zprávu parlamentu

Aplikace práva společenství.

2 zásady: přímého účinku / přednosti evropských norem

kdo právo používá a aplikuje v praxi: orgány spol., členské státy, zaměstnanci, občané

Porušení práva

ze strany členského státu: vůči občanům / postižení více subjektů

ze strany soudu členského státu: vnitrostátní soud odmítne uznat právo spol. / soud nepoužije nadřazenost práva spol.

ze strany orgánů spol.: nedodržen postup přijímání sekundárního práva / porušení práva a vznik škody státu nebo jednotlivci

ze strany jednotlivce: porušení pravidel HS (pravomoc EK i soudy) / porušení v dalších oblast., porušení nařízení / vůči občanu

Aplikace práva EK:

právo vynutit plnění; zjistí porušení – posudek, stát má právo se vyjádřit; předložit soudu k rozhodnutí;

pravomoci vůči jednotlivci omezeny

Aplikace ESD:

upraveno zřizovacími smlouvami, řádem soudního dvora

pravomoc na základě dohody stran: smlouvy s doložkou – o případném řešení sporů SD;

pravomoc SD ve sporech týkajících se EIB, ECB v oblasti plnění závazků čl. států

žaloba na porušení povinností – jen proti státu, žaluje jiný stát nebo EK, žalující nejdříve k EK a ta požaduje vyjádření

žalovaného; SD vydá rozhodnutí, splnění může vynutit sankcemi

žaloba na neplatnost aktu společenství – rozhodnutí o věcech, které nespadají do pravomocí ES, porušení formálních

náležitostí, působení SD jako ústavního, podává FO, rozhodnutí o porušení – akt neplatný;

nařízení – vyjmout neplatná ustanovení a nechat platná

žaloba na nečinnost – orgán je k činnosti nejprve vyzván, nezačne konat – podání žaloby; podává FO (PO)

žaloba o náhradu škody

žaloba na neaplikovatelnost nařízení – nepřímá žaloba

Aplikace vnitrost. soudy čl. států:

řízení výhradně dle vnitrost. práva; předběžně může někdy rozhodnout SD – prejudiciální řízení
týká se výkladu smluv, platnosti aktů orgánů, statut orgánů zřízených radou

Hospodářská soutěž (dominantní postavení, fúze).

propracováno, velké pravomoci, zákaz kartelů, omezení spojování, sdružování – předcházet monopolu;

firmy nesmí opatření, která by se dotkla obchodování; zákaz návaznost prodeje pokud nemají
dodávky nic společného;

jednorázové sankční pokuty – max. 10% ročního obrátu; za každý den do nápravy

- snaha o maximální podporu hospodářské činnosti a její efektivnosti - na základě působení tržních sil
- porušení sankcionuje Komise přímo na podnicích

Zakázané dohody mezi podniky

které by mohly **ovlivnit obchod mezi čl státy / cíl nebo výsledek musí být vyloučení, omezení, narušení HS na společném trhu**

formy: a) **dohody mezi podniky**; b) **rozhodnutí sdružení podniků**; c) **jednání ve vzájemné shodě**

- jednání je škodlivé i když se jeho účinky neprojeví na trhu druhé smluvní strany - stačí i
potencionální účinek
- rozdělování domácího trhu považováno za škodlivé - nemá sice nic společného s dovozem, ale
ztěžuje podmínky dovozcům

princip de minimis jde uplatnit do 5% účasti na trhu a max. obratem 20 miliónů EUR

Výjimky

vystavuje Komise - **podmínky:** 1) **zvl důvod:** a) **přispívá ke zlepšení výroby**; b) **ke zlepšení distribuce**; c)
k **podpoře rozvoje**

2) **nesmí omezovat** víc než je nezbytné; 3) **část zisku má být vyhrazena**
uživatelům

4) **nesmí vyloučit soutěž** pro podstatnou část výrobků

pokud Komise neuloží výjimku, uloží pokutu; **blokové výjimky** - na základě zvl. nařízení, omezená
platnost (10 let), možnost prodloužení, přijetí nové, nebo vystavování individuálních výjimek

dohody o výhradním prodeji a nákupu, o selektivním prodeji a franchisingu; o výzkumu a vývoji;
v oblasti pojišťovnictví;

mezi námořními společnostmi; o prodeji a servisu motorových vozidel; dohody o transferu technologií -
licence, know-how ...

Zákaz zneužívání dominantního postavení

1) **pozice hosp. síly na rozhodném trhu** – chování nezávisle na ostatních i na spotřebitelích; **možnost vyloučit účinnou konkurenci**

2) **zneužívání postavení** - omezení, nebo kontrola výroby, odbytu, technického rozvoje investic; rozdělování trhu, nebo zdrojů

- nerovné podmínky při rovnocenných plněních; stanovení nepřiměřených cen, nebo jiných podmínek

- **navazování** - pokud odběratel zjistí u jiného dodavatele nižší cenu, má nárok na stejnou nižší cenu i u původního dodavatele

- **zničující ceny** - snížení cen nikoliv pro přilákání zákazníků, ale kvůli zničení konkurence

- **odmítnutí dodávek** pro jiného soutěžitele za účelem jeho vytlačení z trhu

- **vyhrazování si určitých činností** - soutěžitel ovládající trh v daném státě si to vyhradí pro sebe

3) **vliv na obchod mezi členskými státy** - **stačí teoretická možnost** rozdělení si domácího trhu => omezení dovozců

Fúze podniků

1) **větší stabilita podniku a efektivnější činnost / 2) omezení soutěže**

nelze zakázat slučování - lepší kontrola - povolení jen takových, které neohrozí HS

vztahuje se pouze na fúze s komunitární dimenzí - jinak se posuzuje podle vnitrostátního práva - určuje se **ročním obratem**

1) **celosvětový obrat** - nad 5 miliard EUR

2) **obrat ve společenství** nad 250 miliónů EUR - výjimka - pokud by 2/3 z toho byly v jedno členském státě

Postup

- do týdne po sloučení je podnik povinen notifikovat u Komise - formulář předepsaný nařízením

- pokud spadá do působnosti nařízení Komise zveřejní všechny rozhodné skutečnosti (kromě obchodních tajemství)

- na posouzení notifikovaného návrhu má měsíc; Komise má řadu oprávnění - za porušení značné pořádkové pokuty

- **sankční pokuty** - **při neoznámení sloučení; při neposkytnutí úplných informací; při porušení rozhodnutí o neslučitelnosti**

Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži (pravomoci-povinnosti Komise, pravomoci Soudů prvního stupně).

Pravomoci a povinnosti Komise

dozor; právo vydat usnesení a zmocnit čl. státy k učinění potřebných opatření;

- **pravomoci**: 1) **udělování výjimek** a podávání vyjádření o právní bezvadnosti
 - 2) **zjišťování skutkového stavu jednotlivých případů**
 - 3) **sankcionování - kritéria** - povaha protiprávního opatření; hospodářský význam podniku a jeho podíl na trhu
 - trvání protiprávního opatření; úmysl omezit soutěž; otevřenost nebo skrytost jednání; recidiva
- **povinnosti** - umožnit stranám se vyjádřit - na formě nezáležit
 - zachování mlčenlivosti u důvěrných informací
- **přezkoumatelnost** - SPS; jakéhokoliv rozhodnutí; zkoumá se legalita aktů; není to odvolání; žaloba do 2 měsíců od rozhodnutí

Měnová unie (proces zavádění jednotné měny – tři etapy). zavádění měny:

1) 1990 – směrnice o uvolnění pohybu kapitálu; propojení hosp. politik; měnový výbor (2 zástupci EK), ECU

2) 1994 – úkol zabránit růstu deficitu; nařízení rady – závazek sdělovat veškeré údaje o plnění povinnosti snižovat deficit

spuštěn ESCB + rozpuštěn výbor; míra inflace, rozpočtový deficit, stabilita úroků; možnost Rady přijímat opatření; EMI

EMI - vlastní prostředky - příspěvky od CB (50% podle počtu obyvatel a 50% podle HDP); Rada EMI - předseda + guvernéři CB

Komise + EMI podávají zprávu Radě o hodnocení jednotlivých čl. států

- kritéria**: a) míra inflace - podle stability cen ve vztahu k 3. státům
- b) mírný rozpočtový deficit (do 3% HDP, veřejný dluh nesmí být větší než 60% HDP)
 - c) dlouhodobá stabilita úrovně úrokové míry
 - d) dodržování flukтуаčních mezí MSK (dnes $\pm 15\%$)

3) 1998 – ECB, nezávislá, určuje a realizuje měnovou politiku, směnné operace k 3 státům; rezervy, podpora hladkých plateb;

určení států, které se zúčastní (kromě Dánska a Šv.), Ekonomický a finanční výbor

1999 - zrušeny národní měny, ještě v oběhu; 2002 – euro bankovky, postupně nahrazují národní měny

Ekonomické základy měnové unie

volný pohyb zboží; úvěry; investice; používání měnových nástrojů pro řešení ekonomických problémů; značné náklady na směnu

výhody jednotné měny - vyjádření cen je bez výkyvů; měna je silná => stabilita kursu, tvorba devizových rezerv

- vytváří stabilní makroekonomické prostředí => příznivé pro investice a podnikání

nevýhoda - ztráta měnové suverenity => nemožnost používání ekonomických nástrojů k ochraně jednotlivých ekonomik

Rozpočet (příjmy, výdaje).

návrh předložen EP do 1. čtení (seznámení + připomínky), projde – Rada posoudí (max. do 1. 9. předch. roku), znění znovu EP, ten může i zcela odmítnout, ve 2. čtení schválen, přijat, realizován

příjmy: cla, dovozní přírážky, odvody, DPH, členský příspěvek; limit 1,27% součtu rozpočtů členů

výdaje: zemědělství, strukturální fondy, regionální, sociální pomoc, nezaměstnanost, mládež, výzkum, doprava, kultura, vzdělání,

ochrana spotřebitele, vnější vztahy, vlastní činnost

Pracovní právo (Charta Společenství o základních sociálních právech pracovníků)

Zákaz diskriminace podle pohlaví

- odměňování za práci u téhož zaměstnavatele; nemusí to být na komunitární úrovni - kdykoliv **přímo dovolatelné**

Kodex praxe při ochraně důstojnosti žen a mužů v zaměstnání - týká se sexuálního obtěžování

směrnice o: rovné mzdě, rovném postavení v přístupu k zaměstnání, odborné výchově, postup a pracovní podmínky, rovné sociální zabezpečení, důchodové pojištění, OSVČ, těhotenství a mateřská; ukončení zaměstnání

Odměňování za práci

zákaz diskriminace dle státu a pohlaví; i náhrady, nemocenská, důchod, odstupné, spoření, sleva jízdného pro důchodce

rovné odměňování, veškeré dávky; vychází se **ze stejného tarifu pro muže i ženy**

- není povinnost stanovit stejný důchodový věk pro ženy a muže; za práci stejné hodnoty stejná odměna

- zákaz diskriminace se týká i zařazování do platových tříd a individuálních i kolektivních pracovních smluv

Postavení v zaměstnání

v případě neupravení vnitrostátním právem má přímý účinek (vertikální)

výjimka - určité práce, které nemohou být vykonávány příslušníky obou pohlaví ve stejném rozsahu

o těhotenství a mateřské dovolené - nemůže to být důvod propuštění (dříve přirovnáváno k průběhu nemoci)

- pracovní doba a mateřská dovolená - stanovení tak, aby neohrožovaly zdraví

1989 - Charta Společenství o základních sociálních právech pracovníků

- svoboda pohybu; volby zaměstnání; právo na spravedlivou odměnu za práci; zlepšování životních a pracovních podmínek

- přiměřené sociální zabezpečení; odborové sdružování, stávku a kolektivní smlouvy; přístup k odborné výchově;

- rovné zacházení mezi muži a ženami; informace a účasti na rozhodování o zásadních změnách týkajících se pracoviště

- uspokojivé zdravotní a bezpečnostní podmínky pracovního prostředí; ochrana dětí, mládeže, starých a postižených osob

Sociální zabezpečení

- nárok na sociální dávky závisí na délce pobytu; předpisy se nesnaží o sjednocení úprav, ale o překonání teritoriality

zákaz diskriminace z důvodu státní příslušnosti; vyplácení dávek bez ohledu na bydliště;

- nepřipustnost méně příznivého postavení osob, které mění bydliště;

zásada jediného státu - každý je v danou chvíli podroben právu sociálního zabezpečení pouze jednoho státu

Právo obchodních společností, včetně nových forem společností.

výjimka nevýdělečné; **právo volného pohybu** - týká se nejen přemísťování, ale i zakládání dceřiných společností ...

strategie: 1) **stanovení minimálních standardů** pro vnitrostátní úpravu v jednotlivých členských státech - směrnice

2) **vytváření nových forem společností** (se základem výlučně v komunitárním právu)

veřejnost a průhlednost - zpřístupnění dokumentů a závazky společnosti - zajišťuje stát; vznik společnosti a její kapitál

požadavky na účetnictví - snaha o ochranu akcionářů - roční zprávy a jejich zveřejnění; o auditorech

fúze a rozdělování pravidla pro fúze v rámci téhož státu - přechod aktiv a pasiv - snaha o informovanost akcionářů a věřitelů

nové formy - Evropské hospodářské zájmové sdružení - zatím jediná; snaha o usnadnění činnosti pomocí doplňkových aktiv

- zapsáno v rejstříku členského státu, ale řídí se výhradně komunitárním právem; požadavky na zveřejnění
 - bez stanovení minimálního kapitálu; max 500 zaměstnanců; solidární ručení členů;
- další novou má být evropská společnost

Soukromoprávní vztahy – druhy norem upravující soukromoprávní vztahy, oblasti úpravy.

Překážky vnitřního trhu v oblasti soukromého práva

- rozdílná úprava soukromého práva je brzdou pro jednotný vnitřní trh
- v těchto oblastech nemá Společenství pravomoci
- problémem i různé definice soukromoprávních pojmů - dá se řešit sjednocením kolizních norem

kolizní normy – střet zájmů; Římská smlouva sjednotila závazkové právo

Úprava právních vztahů

v primárním právu; v nařízeních; ve směrnících; v subsidiárních mezinárodních smlouvách mezi čl státy

Jednotlivé oblasti úpravy v pravomoci Společenství

oblasti pojistných smluv, ochrana spotřebitele, hosp. soutěž; občansko-právní vztahy, obchodní společnosti, pracovní a sociální zabezpečení, duševní vlastnictví (autorská práva)

- v oblastech pravomoci Společenství - úprava komunitárním právem a harmonizováno vnitrostátním právem
- v oblastech, které tam nespádají - úprava vnitrostátním právem a mezinárodními smlouvami

obchodní právo - největší potřeba unifikace; **Římská smlouva**

Soudnictví

rozdílné právní řády, snaha sjednotit, uznávání rozsudků;

Amsterodamská – soukromoprávní věci na společenství; zjednodušení doručování mezi státy, právo vydávat akty v této oblasti

1968 - **Bruselská úmluva o pravomoci soudů a o výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních**

- **presumpce nezávadnosti cizích rozhodnutí** => „**volný pohyb soudních rozhodnutí**“ - překonání teritoriální jurisdikce soudů

- určuje pravomoci vnitrostátních soudů

1988 - **Luganská úmluva o pravomoci soudů a o výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních**

- snaha o uznávání rozsudků i 3. států; otevřena i přizvaným státům

další úmluvy - manželské právo, doručování soudních písemností;

a) **zjednodušení** - spolupráce na provádění důkazů, uznávání rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

b) **unifikace kolizních norem** a určení **pravomoci**

c) **odstraňování překážek občanského soudního řízení**

- opatření přijímá Rada - obligatorní konzultace s EP

Schengenské dohody – význam, charakteristika.

pro fyzické uvolnění pohybu zboží - hromadění zboží na hranicích (dvojitá kontrola) - zboží neproclíváno, přesto kontrolováno (důvodem - podmínky pro vstup na trh, zdanění ...)

1986 - **první Schengenská dohoda** - zrušení přepravních dokladů a pro osoby speciální označení auta „nic k proclení“, které zajišťovalo hladší průjezd (kontroly, pouze namátkově)

Výkonný výbor - přijímá prováděcí předpisy; ze zástupců členských států

Druhá Schengenská dohoda - Úmluva o aplikaci Schengenské dohody

- platnost od **1995**

3 zásady: 1) **pravidla pro pohyb zboží a osob** - kontroly přesunuty dovnitř

2) **nesmí být na úkor bezpečnosti** v EU - zpřísnění kontrol na vnějších hranicích

3) **kompensační opatření** - harmonizace a zjednodušení + efektivnější spolupráce bezpečnostních složek

- zvl. kontroly na zachycení nebezpečného zboží - drogy, zbraně, rostliny a rostlinné výrobky (případné choroby), toxický odpad a výrobky strategických technologií

osoby - kontrola při příchodu z vnějších států - odpovídají státu s vnější hranicí; **společná vízová politika** - jednotné podmínky pro vydávání víz; evidence cizinců (z vnějších států)

policejní spolupráce - **EUROPOL** - evidence osob a výměna informací;

zásady o přeshraničním pronásledování a sledování - musí jít o osobu přistiženou při páchání trestného činu

nesmí být narušena domovní svoboda, pouze pokud nelze rychle zajistit souhlas orgánů daného státu
- při překročení hranice musí být informovány, aby mohli vyšetřování převzít, jen v pásmu do 20 km od hranice

možné **u závažných trestných činů**; **sledování** - u osob podezřelých; další podmínky stanoveny dvoustrannými dohodami

soudní spolupráce - ohledně předběžného zadržení za účelem předání; lze odsoudit je jednou pro jeden trestný čin

kontrola imigrace – protiprávní; přechod hranice, nebo pokus bez platných dokladů a povolení

- respektování **Ženevské úmluvy o statutu uprchlíka (1951)** a **New Yorského protokolu (1967)**

- žadatelé o azyl - stanoven členský stát, který to má vyřídit - harmonizace postupu

Schengenský informační systém - zajištění bezpečnosti v souvislosti s pohybem problémových osob (i která spáchala přestupek)

- informace o hledaných osobách, odcizených zbraních, falešných penězích ...

Daňová politika Společenství (přímé, nepřímé daně).

daňová politika – placení, dozor v kompetenci států, zájem na sblížení soustav; směrnice o vzájemné pomoci v oblasti daň. úniků

směrnice – DPH vybíráno ve státech, není součástí příjmů

Nepřímé daně - problémem několikanásobné zdanění => umělá koncentrace podniků (aby zabránily zdanění)

DPH: vyvážené zboží - daň je vývozcům refundovaná; sjednocení pouze okruhu daňových subjektů; vybírá stát dovozce

Jednotný vnitřní trh a zrušení hraničních kontrol

- se zbožím se musí zacházet, jako by hranici nepřešlo (v otázce daní)

1991 - směrnice o sblížení sazeb - minimum 15%; snížené sazby - výrobky se sociálním dopadem (veřejná doprava, potraviny ...)

- věci osobní potřeby při přechodu hranic - bez opatření; nákupy v duty free – max. 90 EUR ve Společenství a 175 EUR ze 3. států

Zvláštní spotřební daně: - snaha daně ponechat, ale harmonizovat; 90. léta - řada směrnic

Přímé daně - nutnost harmonizace pro rovné postavení podnikatelů + pohyb kapitálu do států s menším zdaněním a snaha o spojování malých podniků

- směrnice o zdanění přínosu z kapitálových fúzí (společnosti v různých státech); problém daňových úniků

Ochrana spotřebitele

základní práva: ochrana zdraví a bezpečnost; ochrana hospodářských zájmů; podpora informovanosti

dostupnost prostředků pro dovolání se práv; právo na zastoupení a na účast při rozhodování Komise

Ochrana zdraví a bezpečnosti spotřebitele

Směrnice o odpovědnosti za výrobek

- vadný výrobek - neposkytuje bezpečnost, která by se dala očekávat

výrobce - ručí solidárně; poškozený (nemusí být s výrobcem v právním vztahu) prokazuje škodu, vadu výrobku a kauzální nexus

liberace - vada neexistovala v době uvedení výrobku do oběhu; výsledek respektování platných předpisů výrobcem

- vada nemohla být zjištěna na dosavadních vědecko-technických poznatků

spoluzavinění poškozeného => omezení odpovědnosti; neomezená odpovědnost za škody na zdraví a životě, omezeně na majetku

členské státy nemohou odpovědnost výrobce omezit, nebo vyloučit; neupravuje způsob a výši náhrady; maximum 70 mil. EUR

Směrnice o všeobecné bezpečnosti výrobků

prevence nehod; bezpečný - za normálních předvídatelných podmínek nepředstavuje žádné nebezpečí

- výrobce musí poskytnout informace ke zhodnocení rizika z používání

Směrnice o bezpečnosti spotřebitele ve zvláštních případech

technické výrobky a hračky, nebezpečné látky, tabákové výrobky (upozornění na škodlivost); farmaceutické výrobky

Směrnice týkající se potravin

směrnice stanovující závaznou recepturu; o obalech; o přípustnosti přísad; hygienické předpisy a kontrolu dodržování

směrnice o sbližování předpisů na označování, umístování reklamy

Zdroje:

Pohl Tomáš: Právní systém v ČR, Institut svazu účetních, Praha 2004

Kolektiv autorů: Výchova k občanství, Praha 2020

www.euroskop.cz